

## **ПОТРЕБИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕННЯ ЗВИЧНОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ**

Уявлення людини про те, що їй потрібно у житті, скеровує її діяльність, а можливість задовольнити свої потреби, чи відчуття можливості їх задоволення у майбутньому, суттєво визначає задоволеність власним життям. Тривалі обмеження у цій сфері викликають стан навченої безпорадності, коли людина перестає намагатися покращити своє становище навіть тоді, коли з'являється така можливість. Разом з тим, позитивний досвід досягнення поставлених цілей дозволяє набутти впевненості у власних силах і у тому, що позитивні зміни є можливими.

**Метою** цієї публікації є описати потреби студентів в умовах обмеження звичного способу життя.

Протягом 2202/2021 навчального року нами було проведено дослідження серед студентів КУБГ. Майже весь цей рік освітній процес здійснювався у дистанційній формі. Вибірку склали 158 студентів різних спеціальностей та років навчання. Студентам пропонувалося дати відповідь на питання «Що мені потрібно у моєму житті?».

Опишемо отримані результати. За кількістю зазначених студентами потреб сформувався список із 231 позиції, який набув подальшої обробки за допомогою контент-аналізу та розрахунку факторних навантажень.

Найбільш поширеними відповідями серед студентів були: 1) сім'я, рідні та близькі (n=92; 58%); 2) здоров'я (n=72; 46%); 3) любов, кохання (n=56; 35%); 4) друзі, дружба (n=53; 34%); 5) гроші, стабільний заробіток (n=51; 32%); 6) робота (n=42; 27%); 7) матеріальні блага, достаток (n=29; 18%); 8) підтримка, турбота (n=28; 18%); 9) щастя (n=26; 16%); 10) самореалізація (n=24; 15%). Зауважимо, що освіту серед основних потреб зазначили 19 студентів (12%).

Подальший контент-аналіз відповідей студентів дозволив нам

згрупувати їх у 22 більш загальні категорії, які позначають сфери життя, до яких належать зазначені потреби. Наведемо їх у порядку зменшення важливості для досліджуваних. Отже: 1) *близькі стосунки* (n=224) – сюди увійшли такі потреби, як сім'я, рідні та близькі; любов, кохання; дружба, друзі; здоров'я та щастя близьких та ін.; 2) *потреби, що реалізуються у взаємодії з оточенням* (n=86) – до них увійшли щирість, чесність, підтримка, повага, розуміння, довіра, доброта, справедливість, незалежність та ін.; 3) *матеріальні блага* (n=81) – це такі, як гроші, стабільний заробіток, достаток, матеріальна незалежність, матеріальна мотивація, достойна оплата праці; 4) *здоров'я* (n=78) – до цієї категорії окрім самого здоров'я увійшли й ті висловлювання, що стосуються його збереження – здоровий спосіб життя, правильне харчування і т.п.; 5) *ставлення до життя* (n=74) – так ми назвали усе, що стосується відчуття себе у житті – це щастя, свобода, мир, спокій, стабільність, благополуччя, задоволеність життям, безпека, визначеність, оптимізм та ін.; 6) *дозвілля* (n=69) – відпочинок, подорожі, музика, хобі, вільний час; 7) *зайнятість* (n=61) – улюблена робота, справа, кар'єра; 8) *досягнення* (n=56) – самореалізація, успіх, досягнення цілі, знайти себе і т.п.; 9) *освіта* (n=54) – до цієї категорії також увійшли навчання, знання, вміння, навички, ерудованість, дізнаватися більше, навчитися своїй справі; 10) *життєзабезпечення* (n=52) – їжа, вода, сон, повітря, тепло; 11) *мотивація* (n=40) – ціль, мета, сенс, натхнення, цілеспрямованість, вмотивованість, мрії, бажання; 12) *особистий простір* (n=36) – житло, дім, затишок, комфорт; 13) *розвиток* (n=32) – сюди також увійшли робота над собою, самовизначення, постійне самовдосконалення; 14) *особистісні риси* (n=29) – самоконтроль та дисципліна, впевненість у собі, мудрість, терпіння, сміливість тощо; 15) *соціальне життя* (n=25) – спілкування, люди, цікаві знайомі, нетоксичне оточення тощо; 16) *емоції* (n=24) – позитивні емоції, радість, враження, сміх, гострі почуття, настрої,

задоволення тощо; 17) *стосунки із собою* (n=16) – мати власне «Я», бути собою, розуміння себе та своїх вчинків, любов до себе, внутрішній баланс, гармонія із собою, розуміння свого призначення, віра в себе тощо; 18) *довкілля* (n=9) – країна, земля, природа тощо; 19) *джерела інформації* (n=8) – книги, Інтернет, інформація; 20) *час* (n=7) – сюди також увійшли зручний розпорядок дня, баланс між роботою та відпочинком; 21) *тварини* (n=6) – домашні улюбленці, коти, собаки тощо; 22) *розумові якості* (n=5) – розум, порядок у голові, чистота свідомості, аналіз; інше (n=11).

Подальший розрахунок факторних навантажень дозволив нам побудувати таку ієрархію системоутворювальних факторів (у дужках подано результати розрахунку факторних навантажень): 1) життєзабезпечення (0,41); 2) близькі стосунки та дозвілля (0,38); 3) ставлення до життя (0,41); 4) соціальне життя (0,41); 5) особистісні якості та джерела інформації (0,39); 6) освіта (0,39); 7) стосунки із собою (0,38); 8) матеріальні блага (0,39); 9) мотивація (0,38).

Саме на цих потребах і відобразилися карантинні обмеження, що впроваджувалися в Україні на соціальному рівні: 1) життєзабезпечення – занепокоєність тим, чи буде можливість придбати найбільш необхідні продукти харчування та предмети побуту; 2) близькі стосунки та дозвілля – занепокоєність обмеженнями безпосереднього спілкування з близькими, а також подорожей, відпочинку у громадських місцях та навіть прогулянок на свіжому повітрі; 3) під загрозою опиняється гармонійне ставлення до життя через появу відчуття невизначеності, нестабільності; 4) звичне соціальне життя також зазнає суттєвих обмежень; 5) через необхідність впоратися з ситуацією, що склалася, виникає потреба у збагаченні власних особистісних якостей та надходженні достовірної, несуперечливої інформації; 6) здобуття освіти вимагає адаптації до дистанційної форми навчання; 7) стосунки з собою супроводжуються виникненням певного напруження; 8) матеріальне забезпечення у той період для багатьох

опинилося під загрозою; 9) зазнає суттєвих змін і мотивація через неможливість досягти поставлених цілей, необхідність їх відкладення на невизначений час.

*Юдченко В., С., Бондаренко Н. Б., Голубєва М. О.*

## **ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

**Вступ.** На освітньому ступені «бакалавр» у рамках написання кваліфікаційної роботи про психосоціальні потреби студентства в умовах екстреного дистанційного навчання проводилося опитування студентів бакалаврських програм НаУКМА. Із метою вивчення потреб ми просили відповісти на низку запитань, пов'язаних із тим, як студенти/студентки спілкуються, взаємодіють, вчаться та адаптуються до умов дистанційного навчання під час карантину. При цьому, особисті дані не підлягатимуть розголошенню третім особам, а результати, у разі публікації, будуть оприлюднені в узагальненому вигляді

**Виклад основного матеріалу.** Анкета «Вивчення психосоціальних потреб студентів» включала питання про перелік потреб, напрацьованих дослідниками Едвард Деці і Річард Раян, Жанна Еліс Ормрод, Девід Гонсалес-Катріт, а також Шкала самотності (UCLA - Університету Каліфорнії в Лос-Анджелесі) Девіда Рассела та інші закриті та відкриті питання. Загалом, анкета містила 54 запитання. Анкету було розміщено на платформі Google Forms. Тривалість проходження анкети складала 20-30 хвилин. Гайд анкети структурований за трьома блоками: 1) соціально-демографічні характеристики; 2) соціальні та психологічні потреби; 3) відкриті запитання. У вступі анкети була представлена інформація про дослідження та зазначені контакти для технічної підтримки. Усього було